

خبر

آغاز مذاکرات استراتژیک آمریکا و روسیه در ژنو

● با به خطر افتادن سرنوشت اوکراین و به صورت بالقوه ثبات کلسی اروپا پس از جنگ سرد، آمریکا و روسیه قرار است از امروز مذاکرات استراتژیک مهمی را که می‌تواند نه‌تنها آینده روابط آنها، بلکه حتی روابط بین آمریکا و متحدانش در ناتو را شکل دهد، برگزار کنند؛ هرچند چشم‌انداز گرفته تا جرائم سایبری و آنها قرار دارد. به گزارش ایسنا، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس، فوریت تهدید حمله روسیه به اوکراین در نشست‌های مقامات ارشد دو طرف در رأس دستور کار مذاکرات قرار خواهد داشت؛ اما در کنار این مسئله، مناقشات مزمن ولی عمدتا نامرتب دیگری، از جمله کنترل تسلیحات گرفته تا جرائم سایبری و مسائل دیپلماتیک نیز میان آنها مطرح هستند که دو طرف باید در راستای کاستن از تنش‌ها بین خود، بر آنها غلبه کنند.
با وجود این، موضوع استقرار اخیر نیروهای روسیه در قزاقستان ممکن است کلیت این مانور را تحت‌الشعاع قرار دهد. طبق این گزارش، مسائل زیادی با ریسک مواجه هستند و دو طرف نیز هتداهای شدیدی در قبال بروز شکست نسبت به این مسائل مطرح کرده‌اند؛ اما در عین حال آنها قرار است در روزهای آینده درگیر مجموعه فعالیت‌های بی‌سابقه‌ای در اروپا شوند. با این حال، فاصله زیاد بین دو طرف در مواضع آغازین آنها، امیدها برای دستیابی به راه‌حلی سریع را کم‌رنگ می‌کند و به نظر می‌رسد سطح بی‌اعتمادی میان آنها بالاتر از هر مقطع دیگری از زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی باشد.
مقامات آمریکا روز شنبه جزئیاتی از موضع دولت این کشور را که به نظر می‌رسد خواسته‌های روسیه را برآورده نمی‌کند، رونمایی کردند. این مقامات گفتند اگر روسیه مایل به عقب‌نشینی از مرز اوکراین باشد، آمریکا هم حاضر به مذاکره پس سر محدودکردن استقرار احتمالی موشک‌های تهاجمی در آینده در اوکراین و ایجاد محدودیت برای رزمایش‌های نظامی آمریکا و ناتو در شرق اروپاست.

پشت پرده اختلاف‌ها میان چارچوب هماهنگی و صدر

● درحالی‌که در جلسه روز گذشته پارلمان عراق قانونا باید فراکسیون اکثریت معرفی می‌شد، به نظر می‌آید اختلاف میان جریان صدر و چارچوب هماهنگی نیروهای سیاسی شیعه همچنان مانع از اعلام موجودیت این فراکسیون می‌شود. به گزارش میدل‌ایست‌نیوز، همان‌طور که احزاب کرد و سنی توانستند اختلاف‌های خود را پشت سر بگذارند و در قالب یک گروه متحد وارد مذاکرات شوند، چارچوب هماهنگی نیز اعلام کرد در پی رسیدن به توافق مشابه در میان شیعیان است. منابع سیاسی به تشریح «المدی» که برآوردند که بعد از مذاکرات فشرده چارچوب هماهنگی نیروهای سیاسی شیعه با مقتدی صدر در بغداد و نجف، طرفین درباره تشکیل فراکسیون متحد شیعیان با یکدیگر به توافقاتی رسیده بودند، اما این توافقات با مشکل مواجه شد. این هماهنگی تأکید کرده‌اند که همه آماده امضای توافق نهایی بودندند، اما ائتلاف دولت قانون به ریاست نوری المالکی خواستار شش وزارتخانه از جمله دو وزارتخانه کلیدی به اضافه نایب‌رئیس‌ی مجلس و واگذاری معاونت ریاست‌جمهوری به نوری المالکی شد. به گفته این منابع، صدر این پیشنهادها را رد کرده است، از آن سو، برخی از دیگر منابع تأکید کرده‌اند که علت اختلاف‌های پیش‌آمده تأکید صدر بر حفظ حق انتخاب نخست‌وزیر از جانب جریان صدر به‌عنوان تشکل پیروز در انتخابات است که دیگر نیروهای چارچوب هماهنگی حاضر به پذیرش چنین شرطی نشده‌اند. این در حالی است که اکثریت نیروهای اهل سنت درباره ریاست «محمد الحلبوسی، بر مجلس توافق کرده‌اند، اما حدود ۲۰ نماینده اهل سنت اعلام کرده‌اند از این توافق حمایت نمی‌کنند و المشهدانی را نامزد ریاست مجلس می‌کنند.

...بارها شاهد اعتراض‌های

ادامه از صفحه اول

است که البته از نظر سطح اعتراضات، گستردگی و توزیع جغرافیایی و نیز میزان خشونت در سطح بسیار پایین‌تری از اعتراض‌های ژانویه ۲۰۲۲ قرار داشتند. اعتراض‌های کارگران صنعت نفت قزاقستان در سال ۲۰۱۱ در منطقه نفت‌خیز «مانگیستائو» که به‌کنشه‌شدن حداقل ۱۴ نفر از معترضان انجامید و از آن به‌عنوان «قتل عام ژانازون» نیز یاد می‌شود، اعتراض‌های گسترده کشاورزان و زمین‌داران قزاقستانی در اعتراض به فروش و اجاره زمین‌های کشاورزی به چینی‌ها در شهرهای آکتوبه و آتیرائو در ماه می ۲۰۱۶، دعوت «مختار البیازوف» رئیس رهبری جنبش اپوزیسیون «انتخاب دموکراتیک قزاقستان» در فرانسه برای برگزاری اعتراض‌ها در قزاقستان هم‌زمان با سفر هیئت پارلمان اروپا به این کشور در ۱۰ می ۲۰۱۸ که منجر به تجمعات اعتراضی مختلفی در شهرهای آستانه،آلماتی، آکتوبه، آتیرائو و شیمکنت شد، اعتراض‌ها و بازداشت معترضان به تغییر نام پایتخت از «آستانه» به «نورسلطان» پس از استعفای غیرمنتظره نورسلطان نازاروف از ریاست‌جمهوری قزاقستان پس از سه دهه ۱۹ مارس ۲۰۱۹ (۲۸ اسفند ۱۳۹۷)، اعتراضات و بازداشت معترضان به فرآیند برگزاری و نتایج انتخابات زودهنگام ریاست‌جمهوری در ۹ ژوئن ۲۰۱۹—که به پیروزی قابل پیش‌بینی قاسم توکایف با ۷۱ درصد آرا منجر شد، اعتراضات در نورسلطان و آلماتی به‌گسترش روزافزون چینی‌ها در اقتصاد قزاقستان در آگوست و سپتامبر ۲۰۱۹ و اعتراضات به مرگ «دولت‌آکدیل»، فعال سیاسی مخالف دولت قزاقستان، در بازداشتگاه پلیس در ۲۵ فوریه ۲۰۲۰ میلادی، موارد بارز اعتراض‌ها در جامعه قزاقستان در سال‌های اخیر است که نشان می‌دهد اعتراض‌های مردمی و حتی خشونت‌بار در این کشور، امری نادر و بی‌سابقه نیست. زمانی توجه به این پیشینه سابقه تاریخی اهمیتی مضاعف پیدا می‌کند که بدانیم و بنقله آغاز اعتراض‌های ژانویه۲۰۲۲ میلادی از منطقه «ژانازون» در استان نفتی «مانگیستائو» بود و پس از آن به سرعت به سایر مناطق قزاقستان به‌ویژه شهر آلماتی، بزرگ‌ترین شهر و پایتخت سابق قزاقستان کشیده شد. چنانچه اشاره شد، از اعتراض‌ها و اعتصاب‌های کارگران صنعت نفت در منطقه «ژانازون» در سال ۲۰۱۱، به‌منجر به کنشه‌شدن حداقل ۱۴ نفر از معترضان شد. به‌عنوان «قتل عام ژانازون» نیز یاد می‌شود و همین سابقه و پیشینه در شکل‌گیری مجدد اعتراضات در این منطقه از استان نفتی «مانگیستائو» در ژانویه ۲۰۲۲ میلادی بسیار مؤثر بود و این‌گونه نبود که یک‌باره، ناگهانی و بدون هیچ عقبه و سابقه‌ای، جریان اعتراضی گسترده‌ای در واکنش به افزایش قیمت سوخت صورت گیرد.

۲- دلیل اعتراضات ژانویه ۲۰۲۲ میلادی، اعتراض به گرانی سوخت و به‌طور مشخص گاز مایع (الپی‌جی) است که در اغلب کشورهای آسیای مرکزی از جمله قزاقستان، سوخت اصلی مصرفی خودروهاست. دلیل اصلی آن نیز ارزان‌تربودن قیمت گاز مایع در مقایسه با سوخت بنزین است، چنانچه در قزاقستان، قیمت گاز مایع کمتر از نصف قیمت بنزین یارانه‌ای و یک‌چهارم قیمت بنزین در بازارهای جهانی است و به همین دلیل عمدتا اقبال قزاقستان با سوخت گاز مایع فعالیت می‌کنند و در شش سال اخیر نیز مصرف بیش از یک‌سوم قزاقستان سه برابر شده و به ۱٫۶ میلیون تن در سال رسیده که به‌روشنی گویای سطح تقاضا برای گاز مایع است. این در حالی است که تولید گاز مایع در قزاقستان در حدود ۳۰۲ میلیون تن در سال است. بنابراین میزان تولید گاز مایع (الپی‌جی) تقریبا دو برابر مصرف داخلی است و این شرایط امکان صادرات بیش از ۱٫۶ میلیون تن گاز مایع را برای دولت قزاقستان فراهم می‌کند. اما روی دیگر سکه، «برنامه اصلاحات در بازار سوخت قزاقستان» است که از سال ۲۰۱۵ اجرای آن آغاز شده و یکی از اهداف آن، حذف سقف قیمت دولتی برای بوتان و پروپان -گازهای الپی‌جی- بود. در این راستا، انتقال تدریجی و مرحله به مرحله معاملات خرید و فروش الکترونیکی الپی‌جی از ژانویه ۲۰۱۹ در قزاقستان آغاز شد که این فرآیند در انتهای سال ۲۰۲۱ میلادی به پایان رسید. در واقع این هدف‌گذاری صورت گرفته بود که به تدریج به یارانه‌های

تأملی بر ماهیت، دلایل و ابعاد داخلی اعتراضات قزاقستان

جنبش بی‌سر در «جزیره ثبات»

قیمتی برای مصرف‌کنندگان سوخت داخلی پایان داده شود و به جای آن اجازه داده شود قیمت‌ها در بازار تعیین شود. به‌این‌ترتیب تصمیم گرفته شد از ابتدای ژانویه ۲۰۲۲ میلادی، فروش گاز مایع در قزاقستان از طریق پلقرم‌های معاملاتی آنلاین انجام شود و دراین‌بین تنها استثنائاتی برای فروش به مصرف‌کنندگان صنعتی در بخش پتروشیمی در نظر گرفته شد. در چنین شرایطی، دولت قزاقستان در راستای سیاست کلان جلوگیری از خام‌فروشی نفت و گاز و توسعه صنعت پتروشیمی، اقدام به راه‌اندازی یک مجتمع پالایشگاهی جدید کرد که سالانه به حداقل ۵۵۰ هزار تن گاز مایع به‌عنوان خوراک پالایشگاه نیاز دارد. در چنین شرایطی، دولت قزاقستان بر سر یک دوراهی قرار گرفت؛ یا باید از حجم صادرات ۱٫۶ میلیون تن گاز مایع، ۵۵۰ هزار تن کم می‌کرد یا اینکه با افزایش قیمت گاز مایع، مردم را به خرید بنزین برای مصرف خودروها ترغیب کند تا به واسطه جایگزین‌شدن بزرگ‌ترین شهر و پایتخت سابق قزاقستان نصیب دولت شود و هم از کاهش صادرات گاز مایع جلوگیری شود. پس دولت قزاقستان، راه دوم را برگزید و قیمت یک لیتر گاز مایع را از ۶۰۰ تنگه (واحد پول ملی قزاقستان) به ۱۲۰ تنگه رساند. در واقع یک افزایش دوبرابری و صددرصدی در قیمت گازمایع که سوخت بیش از یک‌سوم خودروهای قزاقستان است، چنین افزایش ناگهانی و شگفتی‌در قیمت گاز که بیشترین مصرف‌کننده آن اقسار ضعیف جامعه قزاقستان بودند، موجب بروز انفجاری خشم و عمومی و اعتراضات گسترده و خشونت‌بار در شهرها و مناطق مختلف قزاقستان از جمله شهر آلماتی شد و کشور قزاقستان را دچار شدیدترین بحران سیاسی، امنیتی و اجتماعی در سه دهه اخیر کرد. هرچند دولت قزاقستان متعاقب بروز اعتراضات گسترده، به‌سرعت از موضع خود عقب‌نشینی کرد و در واقع به گزینه اول یعنی کاهش حجم صادرات گاز مایع بدون افزایش قیمت گاز داخل برگشت؛ اما دیگر برای چنین اقدامی دیر شده بود.

۳- هرچند در قرآنت و روایت رسمی دولت قزاقستان، «عامل خارجی» و به‌طور مشخص نیروهای آموزش‌دیده و سازمان‌دهی‌شده توریستی عامل بروز اعتراض و خشونت گسترده در این کشور شده‌اند؛ اما واقعیت آن است که دلیل اصلی و ریشه‌ای اعتراضات گسترده در ژانویه ۲۰۲۲ میلادی در قزاقستان را باید مطالبات انباشته‌شده جامعه قزاقستان دانست که موجب شد سطح و سمت و سوی اعتراضات از اعتراض به گرانی سوخت به‌سرعت به سمت مطالبات سیاسی سوق پیدا کند. از دیدگاه بخش مهمی از جامعه قزاقستان از جمله طبقه متوسط این کشور، استعفای نورسلطان نظربایف پس از سه دهه در ۱۹ مارس ۲۰۱۹ (۲۸ اسفند ۱۳۹۷) و جانشینی «قاسم ژومارت توکایف» به معنی انتقال واقعی قدرت در قزاقستان نبود. حضور نظربایف در رأس قدرت سیاسی قزاقستان به‌عنوان «رئیس شورای امنیت کشور»، «رئیس حزب حاکم نور آتن»، «عضو شورای قانون اساسی» و مقام‌های شریفاتی «اولین رئیس‌جمهور» و «رهر ملت» (ایل‌باسی) موجب شد او از چنان جایگاه و اختیاراتی برخوردار شود که عملا قاسم توکایف، رئیس‌جمهور کنونی قزاقستان را تحت‌الشعاع

هستیم. ضعف جامعه مدنی و تضعیف احزاب مستقل از دولت نیز نقش مهمی در شکل‌گیری اعتراضات بدون رهبری در قزاقستان ایفا کرده است و موجب شده روند اعتراضات با سرعت بسیار بالایی به خشونت کشیده شود و کانالی مدنی برای بیان اعتراضات و مطالبات وجود نداشته باشد. نسبت‌دادن معترضان به عوامل خارجی و شبکه‌های توریستی نیز نشان می‌دهد رویکرد دولت قزاقستان در این زمینه تغییری نکرده و لذا در صورت عدم تقویت احزاب و جامعه مدنی و کانال‌های مشخص و واقعی برای طرح مطالبات بدون سانسور و بدون هراس از سرکوب و بازداشت می‌توان انتظار داشت که جامعه قزاقستان در آینده نیز به بهانه دیگری مجددا دستخوش اعتراض، شورش و خشونت شود.

۵- موضوع بسیار مهم دیگری که در روند اعتراضات اخیر قزاقستان بسیار شایان توجه بود، حضور گسترده «نسل جوان» در بطن اعتراضات بود که مشابه آن در اعتراضات ارمنستان در سال ۲۰۱۸ و نیز بلاروس در دو سال اخیر به‌روشنی قابل مشاهده است. واقعیت غیرقابل انکار این است که «نسل» در فضای پسااشوروی به‌ویژه در آسیای مرکزی عوض شده و ظهور نسل جوان و کم‌ترش طبقه متوسط در کشورهای آسیای مرکزی از جمله قزاقستان تحول تکمیلی می‌دهد و فقط سه تا هفت درصد از جمعیت این منطقه شامل افراد بالای ۶۵ سال می‌شود. میانگین سنی در آسیای مرکزی نیز زیر ۲۵ سال است. بنابراین منطقه نسبت به سه دهه قبل «جوان‌تر» شده است و در حال حاضر بیش از نیمی از جمعیت آسیای مرکزی از جمله در قزاقستان هیچ خاطره‌ای از دوران کمونیسم و شوروی و شرایط سخت سال‌های ابتدایی استقلال ندارند و با سطح بالای آگاهی علمی و دانشگاهی و دسترسی گسترده به فضای مجازی و فناوری‌های نوین ارتباطی، در مقایسه با نسل گذشته خود که در فضای متصلب کمونیسم و سنت‌های محلی و قبیله‌ای پرورش یافته بود، بسیار متفاوت به چالش‌های پیرامون خود می‌نگرد.

۶- در صورتی‌که قاسم ژومارت توکایف، رئیس‌جمهوری قزاقستان بتواند بر اوضاع کاملا مسلط شود و این بحران عظیم سیاسی، اجتماعی و امنیتی را پشت سر بگذارد، می‌توان گفت اعتراضات خشونت‌بار ژانویه ۲۰۲۲ می‌تواند به «تحکیم قدرت توکایف» در ساتر سیاسی قزاقستان منجر شود. توکایف از زمانی سوی قاسم توکایف و انتصاب «علی‌جان اسماعیل‌وف» به‌عنوان نخست‌وزیر جدید قزاقستان، از دامنه اعتراضات کاسته نشد. به زیر کشیده‌شدن مجسمه‌های نورسلطان نظربایف در میادین برخی از شهرهای قزاقستان به‌روشنی نشان می‌داد که سمت و سوی اصلی معترضان عملا متوجه چه شخصی است. برآیند همین تحولات بود که موجب شد نورسلطان نظربایف از ریاست شورای امنیت قزاقستان استعفا بدهد که تحول بسیار مهمی در رأس هرم ساختار سیاسی قزاقستان در سه دهه اخیر به شمار می‌رود. علاوه بر «تغییر واقعی دولت»، معترضان قزاقسی مطالبات دیگری را نیز مطرح کرده‌اند؛ ازجمله انتخاب مستقیم رؤسای دولت‌های محلی از سوی مردم که درحال‌حاضر از سوی رئیس‌جمهور انتخاب می‌شود، بازگشت به قانون اساسی سال ۱۹۹۳ که در آن محدودیت‌هایی در وظایف و قدرت رئیس‌جمهوری در نظر گرفته شده بود و آزادی زندانیان سیاسی و مدنی. تا لحظه نگارش این یادداشت تحلیلی، تنها دو مطالبه معترضان برآورده شده است: استعفا

نورسلطان نظربایف از ریاست شورای امنیت قزاقستان و بازگشت قیمت گاز مایع به قیمت‌های قبلی؛ بنابراین در وضعیت کنونی که دولت و سیستم امنیتی، پلیس و ارتش قزاقستان با کمک کشورهای عضو پیمان امنیت دسته‌جمعی (روسیه، ارمنستان، بلاروس، قزاقستان و تاجیکستان) توانسته است تا حدودی بر اوضاع مسلط شود، بسیار بعید به نظر می‌رسد حاکمیت قزاقستان حاضر به امتیازدهی بیشتر به معترضان شود. ۴- اعتراضات گسترده و خشونت در قزاقستان، «فاقد رهبری مشخصی» است. هرچند چهره‌های مختلفی از اپوزیسیون دولت قزاقستان مدعی رهبری و هدایت ساخته بود. با چنین پیشینه‌ای، استعفا و برکناری سابق بانک «نوران‌عالم» که در فرانسه رهبری جنبش اپوزیسیون «انتخاب دموکراتیک قزاقستان» را بر عهده دارد، از جمله افرادی است که خود را به‌عنوان رهبر معترضان قزاقستان معرفی کرده است و در جریان اعتراضات ه مانند بسیاری از اعتراضات در کشورهای عربی موسوم به بحر عربی یا جنبش حلیقه‌زرها در فرانسه، فاقد رهبری مشخصی است که در ادبیات جامعه‌شناسی سیاسی از آنها به‌عنوان «جنبش‌های بی‌سر» یاد می‌شود. ویژگی مهم جنبش‌های بی‌سر این است که بدون روشنفکران مرجع و سازمان‌های مدنی، بدون رهبری و نقشه‌راه، اعتراضات شکل می‌گیرد و شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی در نقش نقش ارتباطی، رهبری و هدایت معترضان را بر عهده می‌گیرند. هرچند همین امر موجب شکنندگی و آسیب‌پذیری جنبش‌های بی‌سر نیز می‌شوند که سطح بالای خشونت، بی‌برنامگی، منحرف‌شدن تدریجی مطالبات و در نهایت عدم تحقق آنها از نقاط ضعف این قبیل از جنبش‌ها محسوب می‌شوند و به همین دلیل برخی از منتقدان از آن به‌عنوان «اعتراضات بی‌سازمان» نیز یاد می‌کنند. به نظر می‌رسد در اعتراضات اخیر قزاقستان نیز با چنین پدیده‌ای مواجه

در حوالی میدان سرخ

اعتراضاتی خودجوش یا طراحی ماهرانه؟

● سال ۲۰۲۲ با یک غافلگیری بزرگ برای کرملین آغاز شد: اعتراضات در قزاقستان؛ برکناری نورسلطان نظربایف و بازداشت برخی از نزدیکان او در حلقه امنیتی و مهم‌تر اینکه کنشیده‌شدن سربازان روسیه به غانله‌ای که با زیرکی به نام آنها نوشته شد. برای بررسی دقیق یک متغیر نیازمند یک پرسش اصلی هستیم؛ در اینجا سؤال اصلی من این است: «چه کسی در پشت پرده بحران قزاقستان پیروز شد». بدیهی است که دراین‌میان پرسش‌های فرعی نیز شکل می‌گیرد؛ به‌عنوان مثال در بُعد داخلی می‌توان پرسید: آیا اعتراضات خودجوش بود یا به‌صورت ماهرانه طراحی شده بود؟ آیا یک رقابت روسیه برای ارائه این اعتراضات وجود داشت؟ معترضان، مردم بودند یا توریست؟ چطور معترضان به‌راحتی توانستند در چند ساعت ساختمان شهرداری، اقامتگاه رئیس‌جمهور و فرودگاه را اشغال کنند؟ چرا یک‌باره رئیس‌جمهوری قزاقستان از سازمان پیمان امنیت جمعی به رهبری روسیه برای مبارزه با آنچه توریسم خواند دعوت کرد؟ اگر نیروهای امنیتی قزاقستان در ابتدا به‌ظاهر توان مقابله نداشتند و رئیس‌جمهوری مجبور شد از نیروهای خارجی پیمان امنیت جمعی دعوت کند، چطور یک‌باره در چند ساعت همه این مناطق پیش از آنکه نیروهای روسیه به آلماتی برسند، آزاد شدند؟ همچنین این پرسش‌های فرعی در بُعد خارجی نیز فراوان است: چرا ترکیه و جمهوری آذربایجان و در مجموع اتحادیه کشورهای ترک هم از سرکوب معترضان حمایت کردند؟ چرا وزیر خارجه آمریکا درباره مشروع‌بودن یا نبودن نیروهای حلیقه صلح پیمان امنیت جمعی در قزاقستان سخن گفت؛ اما از سوی دیگر به اعلام آمادگی کشورش برای کمک به رئیس‌جمهوری قزاقستان اشاره کرد؟ و مهم‌تر از همه اینکه چرا هیچ بازیگری در عرصه بین‌الملل از غرب تا شرق سرکوب معترضان را محکوم نکرد و درباره مشروع‌بودن یا نبودن خشونت و سرکوب سخن نگفت؟ چرا هیچ کشوری نگفت قطع اینترنت قزاقستان چه آسیب‌هایی به زندگی مردم این کشور وارد کرد؟

هریک از این سوالات از یک زاویه حوادث اخیر قزاقستان را زیر ذره‌بین می‌برد و قرارگرفتن آنها در طول یکدیگر بسیار از پاسخ‌ها را تداعی می‌کند؛ اما اگر به سؤال اصلی بازگردیم، به نظر می‌رسد که در پاسخ، این فرضیه برنگ است که ما شاهد یک تسویه‌حساب داخلی در لایه بالایی قدرت در قزاقستان هستیم که با توجه به هم‌گرایی هریک از سیاست‌مداران داخلی با بازیگران خارجی در عرصه بین‌الملل، اگر کاملا حساب‌شده صورت نگیرد، ممکن است کسی که رؤیای مات‌کردن رقیب را در شطرنج سیاست دارد، با کوچک‌ترین اشتباه خود مات شود و حتی مجبور به ترک زمین بازی شود. دراین‌میان لازم است که تغییر در موازنه قدرت در داخل قزاقستان، به تغییر موازنه تهدید میان روسیه و غرب منجر نشود و این درست همان نقطه عطفی است که نشان می‌دهد توکایف چقدر هوشمندانه نه‌تنها نظربایف را مات کرد؛ بلکه با شوک به سازمان پیمان امنیت جمعی برای ورود نظامی به قزاقستان هرگونه واکنش احتمالی روسیه به برکناری نظربایف را نیز خنثی و کرملین را با خود همراه کرد.

روسیه که ۱۲ استانش با قزاقستان هم‌مرز است و با داشتن ۶۸۴۶ کیلومتر مرز مشترک، رکورد طولانی‌ترین مرز پیوسته در جهان را دارد؛ بنابراین در مقابل دعوت توکایف برای حضور نیروهای نظامی نه‌راه پس داشت و نه‌راه پیش و لا‌مرحوم وارد این سناریو شد تا همان دقیقه اول قیمت یک دلار از ۷۲ روبل به بالای ۷۷ روبل برسد. رئیس‌جمهوری قزاقستان هوشمندانه موفق شد نیروهای سازمان پیمان امنیت جمعی را در سرکوب اعتراضات سهیم کند. حال آنکه طبق اعلام مقامات این کشور آنها تنها وظیفه حفاظت از اماکن استراتژیک را بر عهده دارند؛ اما این حضور و در نگاه غرب مداخله، حتما برگ برنده‌ای خواهد بود در مذاکرات روسیه و آمریکا که از دهم ژانویه درباره اوکراین آغاز می‌شود. در پایان باید توجه داشت که شرایط زندگی مردم در دوران توکایف تفاوتی نسبت به نظربایف ندارد؛ اما او در سایه موازنه مثبت با آمریکا، روسیه، چین، ترکیه و حتی اسرائیل موفق شد باینه حمایتی وزارت خارجه همه این کشورها را در سرکوب به دست آورد تا مردم قزاقستان دریابند دموکراسی تنها در صورتی‌که در گرو منافع قدرت‌ها باشد، ارزش دارد. بدیهی است که همواره اعتراضات خیابانی مجالی برای سوءاستفاده طرف‌های مختلف سیاسی در داخل و خارج است؛ اما قطعا نمی‌توان تمام مردم معترض را تروریست خواند، اعتراضشان را تشنیده گرفت و آنها را سرکوب کرد و جامعه بین‌المللی نباید برخورد سیاه و سفید با اعتراضات و سرکوب‌ها داشته باشد.

آسیای مرکزی و قفقاز) از دانشگاه تهران